

СТАНОВИЩЕ

от доц. Анна Петрова Георгиева, д.оз.,
Катедра „Здравни грижи“,
Факултет „Обществено здравеопазване“,
Медицински университет – Варна
външен член на научно жури

на дисертационния труд на Милена Колева Сълева
на тема **”ПРОУЧВАНЕ НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ
НА МЕДИЦИНСКИТЕ СЕСТРИ И АКУШЕРКИТЕ
И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ”**

за присъждане на образователната и научна степен **”доктор”**
в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт,
професионално направление 7.4.Обществено здраве,
научна специалност: Управление на здравните грижи

Данни за процедурата

Настоящото становище представям в качеството си на член на Научно жури, определено със Заповед № 565/01.03.22 г. на Ректора на Медицински университет – Плевен за осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема ”Проучване на научноизследователската дейност на медицинските сестри и акушерките и перспективи за развитие“ на Милена Колева Сълева, докторант в Катедра „Общественоздравни науки“. На първото заседание на Научното жури съм определена да представя становище за дисертационния труд.

Представените административни документи и материали са подготвени и представени в точно съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, както и с Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Плевен.

Биографични данни и кариерно развитие на докторантката

Милена Колева Сълева е родена на 19.04.1976 г. в гр. Плевен. През 1998 г. придобива специалност „Акушерка“ във ВМИ – гр. Плевен, 2004 г. – ОКС „Бакалавър“ по специалността „Здравни грижи“, а 2006 г. – ОКС „Магистър“ по „Управление на здравните грижи в Медицински университет – гр. Плевен. През 2021 г. придобива специалност „Обществено здравеопазване“. Започва професионалния си път през 1998 г. като операционна сестра в „Онко-операционен блок“ към Онкологичния център на Университетската болница – гр. Плевен. В периода 2003-2006 г. заема длъжността „Организатор учебна дейност“ в Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт“ към ВМИ-Плевен, впоследствие в студентска канцелария на Факултет „Обществено здраве“, МУ-Плевен, където по-късно е повишена в позиция „Началник студентска канцелария“. Паралелно продължава работа по професията си на втори трудов договор като акушерка към МЦ „Света Марина“ – Плевен.

Академичната си кариера Милена Сълева стартира през 2018 г. като хоноруван асистент, а през 2019 г., след конкурс като „Асистент“ по „Управление на здравните грижи“ във Факултет „Обществено здраве“ към МУ- гр. Плевен.

Научните публикации на Милена Сълева, участията ѝ в национални и международни научни прояви, както и в различни форми на продължаващо обучение доказват нейния непрекъснат стремеж към професионално и научно развитие и усъвършенстване. Владее английски език и има отлични компютърни умения.

Ас. Милена Сълева членува в Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи, Българска асоциация по обществено здраве, Алианс на българските акушерки, European Public Health Association.

Актуалност на темата

Актуалността на представения дисертационен труд се определя от все по-нарастващата значимост на научноизследователската дейност (НИД) в областта на здравните грижи, която е доказана във времето в международен аспект, развива се непрекъснато, като разширява научната база от знания, спомага за определяне на параметрите на професията и допринася за осигуряване на по-ефективни и качествени здравни грижи за пациентите. Научноизследователската дейност сред медицински сестри и акушерки в България е сравнително нов аспект в областта на здравните грижи. Отговорността към пациентите, обществото и професията налага достигане на адекватно на съвременното ниво на развитие на НИД в тази област.

Всичко изложено дотук определя темата, посветена на проучването на научноизследователската дейност на медицинските сестри и акушерките и перспективите за нейното развитие, като особено актуална и значима.

Познаване на проблема

Докторантката показва широка научна осведоменост, компетентност и задълбочени научни познания по проблема, към който е насочила изследователския си интерес. Теоретичните разсъждения на Милена Сълева се основават на детайлното анализиране на 183 библиографски източника, от които 68 са на кирилица и 115 на латиница. Проученият литературен материал е оценен критично и творчески, в резултат на което е направен задълбочен анализ на теоретичните постановки.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията е с общ обем от 175 страници.

Съдържанието на дисертацията включва: въведение, четири глави, библиография и 12 приложения. Текстът е илюстриран с 22 фигури и 35 таблици. Отделните глави на разработката са хронологично свързани и отговарят на структурните и съдържателни изисквания за подобен научен труд.

Във **въведението** аргументирано е обоснована актуалността на избраната тема.

Първа глава на дисертационния труд включва литературен обзор, представен на 66 страници. Той е логично структуриран и систематизиран и демонстрира задълбочени теоретични знания по разработваната тема и умения за самостоятелно провеждане

на научно изследване на докторантката. Изложението е поднесено достъпно и стегнато, на висок научен стил. Изведени са основните предизвикателства и нерешени проблеми и е очертана необходимост от проучване на възможности за развитие на научноизследователската дейност на медицинските сестри и акушерките, както и на въвеждането и прилагането в практиката на иновативни методи и подходи в здравните грижи. Изводите от литературния обзор обосновават целта и задачите на дисертационния труд.

Във **втора глава** на дисертацията са представени целта, задачите и методологията на проучването.

Целта на научното изследване е да се анализира развитието на научноизследователската дейност на медицинските сестри и акушерки в България за периода 2000-2020 г. и да се предложи модел за бъдещо развитие в съответствие с европейските и международни тенденции, който да създаде основа за въвеждане на грижи, базирани на доказателства и на иновативни подходи в здравните грижи.

Целта и задачите са точно и ясно дефинирани, насочени към решаването на основния изследователски проблем. Формулирани са работните хипотези, предмета, обекта, единиците на наблюдение и постановката на проучването. Описани са характеристиките на изследваните лица. Подбраните и приложени методи за събиране, обработка и анализ на данните са релевантни на поставените изследователски цели и са доказателство за професионализма и научната компетентност на авторката.

В **трета глава** е представен анализ на развитието на НИД в областта на здравните грижи в САЩ и Европа, посредством описателен обзор на публикации (Narrative review), доказващ активни действия в няколко направления. Направен е обширен анализ на дисертациите на медицински сестри и акушерки и на публикациите в специализираните списания за периода 2000-2020 г. Представени са резултати и анализ от анкетното проучване на преподаватели на медицински сестри и акушерки във висшите училища, практикуващи медицински сестри и акушерки и студенти в IV-ти курс, относно основните аспекти на изследвания проблем. Данните от проучването доказват дефицит на компетенции за НИД, недостатъчно познаване на принципите на публикационната етика и интерес към иновациите в здравните грижи.

Разработена е учебна програма за кръжок „Основи на научните проучвания в здравните грижи“. Нейното апробиране показва наличие на интерес и желание сред практикуващите медицински сестри и акушерки, но резултатите отново потвърждават дефицит на компетенции сред тях за НИД в здравните грижи.

Направен е и задълбочен SWOT анализ на НИД на медицински сестри и акушерки у нас и Делфи изследване с експертни лица, имащи пряко участие в изследваната област, които допринасят за съставянето на Модел на развитие на НИД на медицинските сестри и акушерки у нас, адекватен на европейските и световни съвременни тенденции.

Собствено разработеният от докторантката Модел за развитие на НИД в здравните грижи у нас е особено ценен и с приносен характер. В него са очертани конкретни предложения за мерки, които са съобразени с международните препоръки и резултатите от проведеното Делфи изследване.

Представените резултати и тяхното обсъждане, отговарят в пълна степен на заложените от докторантката цел, задачи и хипотези. Изложението на получените данни и тяхното обсъждане са изпълнени прецизно, с богато графично/таблично онагледяване и където е приложимо са статистически обосновани. Всичко това е доказателство за умението на докторантката да борави с данните от проведеното изследване, да ги отразява правилно, да прилага уместно подходящите методи за анализ и да интерпретира задълбочено получените резултати.

В глава четвърта са представени изводите, препоръките и приносите на дисертационния труд.

Изводите от проведеното изследване са сведени до седем, умело формулирани и пряко свързани с изследователската цел, задачи и работни хипотези.

Приносите от дисертационния труд са представени в девет пункта. Пет от тях са с теоретичен, а четири – с практико-приложен характер.

Съгласна съм с посочените в работата основни приноси на дисертационния труд с теоретичен и практико-приложен характер.

Формулираните препоръки са стойностни и с точни адресанти – Експертния съвет по здравни грижи към Министерство на здравеопазването, Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи, висшите медицински училища, ръководството на лечебните заведения, главните и старши ръководители по здравни грижи.

Библиографията на дисертационния труд включва 183 литературни източника, от които 68 на кирилица и 115 на латиница.

В дванадесетте приложения са включени всички инструменти, използвани в хода на проучването, Модел за развитие на научноизследователската дейност в здравните грижи в България и Учебна програма за кръжок „Основи на научните проучвания в здравните грижи“.

Представеният автореферат отговаря на нормативните изисквания. В него точно и ясно е очертано съдържанието на дисертационния труд.

Във връзка с дисертационния труд са направени 3 публикации и 3 научни съобщения в научни форуми.

Нямам критични бележки към представения дисертационен труд. Той съдържа съществени приноси за теорията и практиката. Цялостната работа на Милена Сълева е доказателство за нейните възможности за осъществяване на самостоятелна научна работа. Предвид все по-нарастващата актуалност на представената проблематика и възможността за доразвиване, разширяване и популяризиране на резултатите от изследването, препоръчвам на Милена Сълева издаването на труда като монографичен.

Лични впечатления

Не познавам лично докторантката, но въз основа на представените материали във връзка с процедурата по защита на дисертационния труд, мога убедено да заявя, че тя

демонстрира високо ниво на компетентност, както и качества на изграден изследовател, който владее и умело прилага научните методи, проявява отговорност, задълбоченост, прецизност, съзнателност, целенасоченост и безпристрастност при провеждане на проучването и спазване принципите на научната етика.

Заклучение

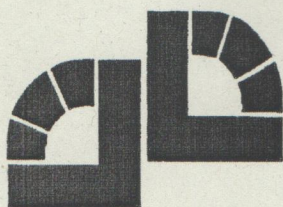
Дисертационният труд на Милена Сълева е актуален и иновативен. Той притежава всички характеристики на цялостно, задълбочено академично изследване на установен проблем и отговаря на изискванията за самостоятелно научно произведение, съгласно разпоредбите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Плевен.

В заключение, като имам предвид достойнствата на представения дисертационен труд и като отчитам безспорното авторство и визираните приносни моменти, убедено давам своя положителен вот и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Милена Колева Сълева по научна специалност „Управление на здравните грижи, област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.4. „Обществено здраве”.

20.03.2022 г.
гр. Варна

Изготвил становището:

Доц. Анна Георгиева, д.оз.

DIALOGUE PLUS LTD

CONFERENCE INTERPRETERS, TRANSLATORS,
INFORMATION SPECIALISTS

OFFICE: 1000 Sofia, 22 Venelin Str., Tel.: (++359 2) 980 54 46

Fax: (++359 2) 986 28 51 E-mail: dialog@dialog-bg.com, www.dialog-bg.com

Translation from Bulgarian

OPINION

**by assoc.prof. Anna Petrova Georgieva, doctor of public health,
Department of Health Care,
Faculty of Public Health,
Medical University – Varna
External member of scientific jury**

**on the dissertation work of Milena Koleva Saleva
on the topic EXAMINATION OF THE RESEARCH WORK OF MEDICAL NURSES
AND MIDWIVES AND DEVELOPMENT PROSPECTS**

for awarding of educational and scientific degree “Doctor“

Higher Education Field: 7. Healthcare and sport

Professional field: 7.4. Public health

Specialty „Healthcare management“

Information about the procedure

I state this opinion in my capacity of a member of the Scientific Jury, appointed by Order No 565/01.03.2022 of the Rector of Medical University – Pleven for carrying out a procedure for defense of dissertation on the topic “Examination of the research work of medical nurses and midwives and development prospects” by Milena Koleva Saleva, a PhD student in the Department of Public Health Sciences. At the first meeting of the Scientific Jury I was appointed to state an opinion on the dissertation.

The presented administrative documents and materials have been prepared and presented in accordance with the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application and the Rules for the development of the academic staff of Medical University - Pleven.

Biography and career development of the PhD student.

Milena Koleva Saleva was born on 19.04.1976 in the city of Pleven. In 1998 she obtained a degree in specialty “Midwife” in Medical University Pleven, 2004 educational qualification

degree "bachelor" in specialty "Health Care", and in 2006 - educational qualification degree "Master" in "Health Care Management" at the Medical University Pleven. In 2021 she acquired a degree in "Public healthcare". She began her professional path in 1998 as a surgical nurse in the surgical oncology unit at the Oncology Centre of University Hospital of Pleven. In the period 2003-2006 she occupied the post "Organizer of studies" in the Department of Social Medicine and Health Management at Medical University Pleven, subsequently in the Student Bureau of the Faculty of Public Health, MU – Pleven where she was later promoted to the position "Head of the Student Bureau". At the same time she worked as a midwife under a second labour contract at MC Sveta Marina – Pleven.

In 2018 Milena Saleva began her academic career as a part-time assistant and in 2019, following a competition, as an "Assistant" in Health Care Management in the Faculty of Public Health at the Medical University of Pleven.

Milena Saleva's scientific publications, her participations in national and international scientific events, as well as in different forms of ongoing education prove her constant striving towards professional and scientific growth and improvement. She speaks English and has excellent computer skills.

Assistant Milena Saleva is member of the Bulgarian association of health care professionals, Bulgarian Public Health Association, Alliance of Bulgarian Midwives, European Public Health Association.

Relevance of the topic

The relevance of the presented dissertation is determined by the increasingly growing importance of research work (RW) in health care, which has been confirmed over time internationally, is constantly developing by expanding the scientific knowledge base, helping determine the parameters of the profession and contributing to ensuring more efficient and high quality health care to patients. The research work among medical nurses and midwives in Bulgaria is a relatively new aspect in the field of health care. The responsibility to patients, society and the medical profession calls for attaining to an adequate as compared to the contemporary level of development of RW in this field.

Everything listed so far defines the topic, dedicated to the examination of the research work of medical nurses and midwives and the prospects for its development as particularly relevant and important.

Problem awareness

The PhD student demonstrates high scholarly awareness, competence and in depth scientific knowledge of the problem, subject to her research interest. The theoretical arguments of Milena Saleva are based on a detailed analysis of 183 bibliography sources, of which 68 in Cyrillic and 115 in Latin. The examined literature material has been critically and constructively assessed, resulting into an in-depth analysis of the theoretical statements.

Characteristics and assessment of the dissertation work and its contributions

The dissertation has a total volume of 175 pages.

The contents of the dissertation included: introduction, four chapters, bibliography and 12 appendices. The text is illustrated by 22 figures and 35 tables. The individual chapters of the text are chronologically connected and correspond to the structural and content requirements for this type of scientific work.

In the **introduction** the author provides convincing arguments for the relevance of the chosen topic.

The **first chapter** of the dissertation includes a literature review, presented over 66 pages. It is logically structured and systematized and demonstrates thorough theoretical knowledge of the studied topic and the PhD student's skills to conduct research independently. The presentation has been given in an accessible and concise way and in a high academic style. The main challenges and unsolved issues have been identified and the need has been underlined for examining possibilities for development of research work of medical nurses and midwives, as well as for the introduction and application in the practice of innovative methods and approaches to health care. The conclusions from the literature review justify the goal and tasks of the dissertation work.

The **second chapter** of the dissertation presents the goal, tasks and the methodology of the research.

The goal of the research is to analyze the development of the scientific work of medical nurses and midwives in Bulgaria for the period 2000-2020 and to propose a model for future development in line with European and international trends, which is to lay the foundation for the introduction of evidence-based care and innovative approaches in health care.

The goal and tasks have been defined correctly and clearly, focused on addressing the main research problem. Working hypotheses, the subject, object, observation units and presentation of the research have been formulated. The characteristics of the surveyed persons have been issued. The selected and applied methods for collection, processing and analysis of data are relevant to the defined research objectives and a proof of the author's professionalism and scientific competence.

The **third chapter** presents an analysis of the development of RW in the field of health care in USA and Europe by means of a descriptive review of publications (Narrative review), demonstrating active actions in several strands. An extensive analysis has been made of the dissertations of medical nurses and midwives and of publications in specialized journals for the period 2000-2020. Results and analysis have been presented from the survey of lecturers to medical nurses and midwives in universities, practicing medical nurses and midwives and students in the fourth year of their studies as regards the main aspects of the studied problem. The data from the survey reveal a deficit in competences for RW, insufficient familiarity with the principles of publication ethics and interest in innovations in health care.

A programme for study group "Foundations of scientific research in health care" has been developed. Its approbation shows there is interest and willingness for RW among practicing medical nurses and midwives, but the results again confirm the deficit in their competences for RW in health care.

An in-depth SWOT analysis of RW of medical nurses and midwives in Bulgaria has also been made and a Delphi survey with experts, who are directly involved in the studied field and who contribute to the elaboration of a Model for Development of RW of medical nurses and midwives in Bulgaria, which can measure up to European and global modern trends.

The Model for development of RW in health in Bulgaria, elaborated by the PhD student herself is particularly valuable and of a contributory character. It contains specific proposals for measures, which are in line with international recommendations and the results from the conducted Delphi research.

The presented results and their discussion fully correspond to the goal, tasks and hypotheses, defined by the PhD student. The presentation of the obtained data and their discussion is precise, with rich graphical/table illustration and they are statistically justified where applicable. All this is a proof of the PhD student's skill to work with the data from the conducted research, to represent them correctly, to adequately apply appropriate methods for analysis and to interpret in depth the obtained results.

The **fourth chapter** presents the conclusions, recommendations and contributions of the dissertation.

The **conclusions** of the conducted research are kept to seven, skillfully formulated and directly related to the research goal, tasks and working hypotheses.

The **contributions** from the dissertation are presented in nine points, Five of them have a theoretical and four – practical-applied character.

I agree with the main contributions of the dissertation of theoretical and practical-applied character, indicated by the author.

The recommendations drawn up are valuable and with the right addressees - the Expert Council on Health care at the Ministry of Health, Bulgarian association of healthcare professionals, Higher education institutions for medicine, as well as the management of health care establishments, chief and senior health care managers.

The **bibliography** of the dissertation includes 183 literature sources, of which 68 in Cyrillic and 115 in Latin.

The twelve **appendices** include all tools, which have been used in the course of the research, the Model for the development of research work in health care in Bulgaria and the Programme for study group "Foundations of scientific research in health care".

The presented author's abstract of the dissertation meets the normative requirements. It contains a clear and precise outline of the contents of the dissertation.

In connection with the dissertation 3 articles have been published and 3 scientific reports have been given in scientific forums.

I have no critical remarks as regards the presented dissertation. It contains essential contributions to theory and practice. The overall work of Milena Saleva is a proof of her abilities to carry out independent scientific work. Given the increasing relevance of the presented

problem and the possibility for further development, extension and promotion of the results from the research, I recommend Milena Saleva to issue the work in the form of a monograph.

Personal impressions

I am not personally acquainted with the PhD student, but on the basis of the presented materials in connection with the procedure for defending the dissertation, I can state with conviction that she demonstrates a high level of competence, as well as qualities of an experienced researcher, who knows and skillfully applies scientific methods, shows responsibility, eye for detail, precision, high awareness, concentration and impartiality in conducting the research and complying with the principles of the scientific ethics.

Conclusion

The dissertation work of Milena Saleva is relevant and innovative. It possesses all characteristics of a thorough, in-depth academic research of the identified problem and meets the requirements for independent scientific work in accordance with the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application and the Rules for the development of the academic staff of Medical University - Pleven.

In conclusion, by taking into account the merits of the presented dissertation work and by considering the indisputable authorship and the contributory moments envisaged, I give my positive vote with conviction and recommend to the respected members of the Scientific Jury to vote in the affirmative for awarding Milena Koleva Saleva with the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Health Care Management", Higher Education Field 7. Health and sports, professional field 7.4 Public health.

20.03.2022

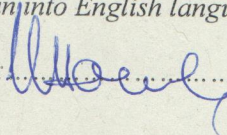
Varna

Reviewer:

Assoc.Prof. Anna Georgieva,

Doctor of Public Health

I, the undersigned Ivaylo Chavdarov Nachev, hereby certify that this is a full, true and correct translation from Bulgarian into English language of the document attached. The translation consists of 6 pages.

Translated by: (signature)

